

Kritik mot Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun för att vård enligt LVU inte har utformats så att barnets samhörighet med en förälder har främjats

Beslutet i korthet: När någon genom socialnämndens försorg vårdas i ett annat hem än det egna, t.ex. med stöd av LVU, ansvarar nämnden för att vården utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

JO kritiserar Arbetsmarknads- och socialnämnden i Karlstads kommun för att den i det aktuella fallet inte hade utformat LVU-vården på ett sätt som främjade den omhändertagna pojkens samhörighet med hans mor.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA flera klagomål mot bl.a. socialtjänsten i Karlstads kommun. Hon anförde bl.a. följande: Hennes son, BB, [*som vårdas enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och är placerad i familjehem, JO:s anm.*] har inte haft umgänge med henne på mer än två år. Socialtjänsten har inte arbetat för att umgänget ska fungera.

Utredning

Föredraganden hos JO hämtade in journalanteckningar från socialtjänsten.

Sedan begärde JO att Arbetsmarknads- och socialnämnden skulle yttra sig över anmälan. I remissvaret lämnade nämnden bl.a. följande uppgifter: Det handlar om ett barn som har särskilda behov. Under 2013 gjorde socialtjänsten bedömningen att barnet var i behov av en umgängespaus från AA. Den 23 juli 2013 samtyckte AA till att avvakta med umgänge. Det finns indikationer på att barnets hälsa och utveckling långsamt förbättras. Umgänge med AA är dock fortfarande inte möjligt, och AA har inte heller formellt begärt att få umgås med sin son. Socialnämnden har inte beslutat om umgängesbegränsning.

AA kommenterade remissvaret.

JO har även tagit del av Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 1 september 2016 i mål nr 1015-16. Förvaltningsrätten beslutade att vården av bl.a. BB

skulle fortsätta och att det för närvarande inte var möjligt för honom att flytta hem till modern. Vidare framgick bl.a. följande:

Förvaltningsrätten konstaterar även att inget av barnen har haft någon form av umgänge eller kontakt med [AA] sedan 2013.

Förvaltningsrätten framhåller emellertid vikten av att socialnämnden tillser att en plan för kontakt och umgänge mellan barnen och [AA] upprättas.

Bedömning

Inledning

BB har vårdats med stöd av LVU sedan 2011. Jag har begränsat min prövning av anmälan till frågan om socialtjänstens insatser för att BB:s samhörighet med AA främjas har varit tillräckliga.

Socialtjänstens ansvar under vårdtiden

Socialnämnden ansvarar för att den som har placerats i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön (6 kap. 1 § andra och tredje stycket socialtjänstlagen [2001:453], SoL). Socialnämnden ska lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver (6 kap. 7 § SoL). Socialtjänsten bör hålla fortlöpande kontakt med både barnets föräldrar och det hem där barnet vårdas. Nämnden bestämmer hur vården av den unge ska ordnas och var han eller hon ska vistas under vårdtiden (11 § första stycket LVU). Det är också nämndens ansvar att den unges behov av umgänge med föräldrar och vårdnadshavare så långt som möjligt tillgodoses (14 § första stycket LVU). Om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården får nämnden inskränka umgänget mellan barnet och dess föräldrar eller vårdnadshavare (andra stycket).

Bedömningen i detta fall

Det har kommit fram att BB sedan 2013 och åtminstone fram till september 2016 inte hade något umgänge med AA. Jag har tagit del av journalanteckningar för perioden september 2013–december 2015. Under den första delen av den granskade perioden har AA på socialtjänstens inrådan frivilligt avstått från umgänge med BB. Vid flera tillfällen under perioden har hon dock framhållit att hon känner sig ”bortkopplad” från BB, att hon inte får tillräcklig information om vad som händer med honom. Åtminstone sedan våren 2015 har AA också framfört att hon vill träffa BB och att hon, som jag uppfattar det, vill veta hur planeringen för umgänge ser ut.

Det framgår av nämndens remissvar att socialtjänsten bedömde att umgänge inte var möjligt. Nämnden har också anfört att AA inte har gjort någon formell begäran om umgänge och att det därför inte har funnits något behov av att begränsa umgänget i beslut.

Jag delar nämndens uppfattning att situationen inte var sådan att det var nödvändigt att fatta beslut om att begränsa umgänget med stöd av 14 § andra stycket LVU. Jag har inte heller underlag för att ifrågasätta nämndens bedömning i umgängesfrågan, dvs. att det under den granskade perioden inte var förenligt med barnets bästa att umgänge kom till stånd. Nämndens skyldighet att utforma vården på så sätt att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön gäller dock även i de situationer då umgänge inte verkar vara möjligt för stunden. JO har tidigare uttalat följande (JO 2005/06 s. 265, dnr 2508-2002):

En utgångspunkt för nämndens arbete med barn som placeras utanför det egna hemmet är att barnet skall återförenas med sina föräldrar. För att detta skall vara möjligt fordras att det under vårdtiden har funnits en nära och god kontakt mellan barnet och föräldrarna. En sådan kontakt är som regel också viktig för att barnet skall kunna utvecklas i familjehemmet. Även i de fall där en återförening ter sig omöjlig eller åtminstone avlägsen är det som regel av vikt att förvaltningen på lämpligt sätt verkar för att den unge och föräldern kan upprätthålla eller, åtminstone på sikt, kan erhålla en meningsfull kontakt med varandra.

Nämndens remissvar innehåller inga uppgifter om hur man avser att agera för att främja BB:s samhörighet med AA. Inte heller journalanteckningarna innehåller någonting som tyder på att det har gjorts någon planering för umgänge eller för andra åtgärder som kan främja kontakten. Mot bakgrund av uttalandena i förvaltningsrättens dom i september 2016 konstaterar jag att någon plan för kontakt och umgänge inte heller hade upprättats vid den tidpunkten. Arbetsmarknads- och socialnämnden får kritik för att vården inte har utformats på ett sätt som främjar BB:s samhörighet med AA.

Jag vill i sammanhanget också påminna om att nämnden bör ha fortlöpande kontakt med vårdnadshavare och föräldrar. Utifrån de journalanteckningar jag har tagit del av kan det finnas skäl att ifrågasätta om nämnden har gjort tillräckliga ansträngningar i det avseendet. Jag anser mig inte ha tillräcklig anledning att utreda den frågan vidare, men jag vill betona vikten av att nämnden arbetar för att upprätthålla en god kontakt med vårdnadshavare och föräldrar. Att den kontakten fungerar tillfredsställande är ännu viktigare i ett fall som det nu aktuella, där nämnden har bedömt att något umgänge för närvarande inte är möjligt.

Det som AA har anfört i övrigt leder inte till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.